

Megillat Esther: What They Didn't Teach Us in Day School

Rabbi Hayyim Angel

National Scholar, Institute for Jewish Ideas and Ideals

hangel@jewishideas.org

jewishideas.org

1. אסתר רבה ז:יב

ולמלך אין שוה להניחם, כל מה שהיה המן מקטרג את ישראל מלמטה היה מיכאל מלמד עליהם סניגוריא מלמעלה, אמר לפניו רבשי"ע אין בניך מתקטרגין לא על שעבדו עבודת כוכבים ולא על שגלו עריות ולא על שפיכות דמים, אלא אין מתקטרגין אלא על שהן משמרין את דתותיך!

Esther Rabbah 7:12

For every charge which Haman brought against them below, Michael pleaded a defense for them above. He said: 'Sovereign of the Universe, Your sons are being accused not because they have worshipped idols nor because they have shed blood, but solely because they have kept Your laws.'

2. מגילה יב.

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים.

Megillah 12a

R. Simon b. Yohai was asked by his disciples, Why were the enemies of Israel in that generation deserving of extermination? He said to them: Do you answer. They said: Because they partook of the feast of that wicked one. [He said to them]: If so, those in Susa should have been killed, not those in other parts? They then said, Give your answer. He said to them: It was because they bowed down to the image. They said to him, Did God then show them favoritism? He replied: They only pretended to worship, and He also only pretended to exterminate them.

3. אסתר ג:ב-ד

(ב) וְכָל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כִּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֶמֶן כִּי כֹן צָוָה לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמְרֻדְכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: (ג) וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמְרֻדְכֵי מַדּוּעַ אֲתָה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: (ד) וַיְהִי בְּאִמְרָם כְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגִּדּוּ לְהֶמֶן לְרֵאוֹת הַיַּעֲמֹדִי דְבָרֵי מְרֻדְכֵי כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי:

Esther 3:2-4

²All the king's courtiers in the palace gate knelt and bowed low to Haman, for such was the king's order concerning him; but Mordecai would not kneel or bow low. ³Then the king's courtiers who were in the palace gate said to Mordecai, "Why do you disobey the king's order?" ⁴When they spoke to him day after day and he would not listen to them, they told Haman, in order to see whether Mordecai's resolve would prevail; for he had explained to them that he was a Jew.

4. אסתר רבה ו:ב
וכי קנתרן היה ועובר על גזירת המלך אלא כשצוה אחשורוש להשתחוות להמן חקק עבודת כוכבים על לבו ונתכוון כדי שישתחוו לעבודת כוכבים.

Esther Rabbah 6:2

Was Mordecai then looking for quarrels or disobedient to the king's command? The fact is that when Ahasuerus ordered that all should bow down to Haman, the latter fixed an idolatrous image on his breast for the purpose of making all bow down to an idol.

5. מגילה י:
המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה... (גם במגילה יט).

Megillah 10b

The wicked Haman who put himself up as an object of worship...

6. מגילה יט:
משנה... ומהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו רבי מאיר אומר כולה רבי יהודה אומר מאיש יהודי רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה.
גמרא: תניא רבי שמעון בר יוחאי אומר מבליה ההוא אמר רבי יוחנן וכולן מקרא אחד דרשו ותכתב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תוקף מאן דאמר כולה תוקפו של אחשורוש ומאן דאמר מאיש יהודי תוקפו של מרדכי ומאן דאמר מאחר הדברים האלה תוקפו של המן ומאן דאמר מבליה ההוא תוקפו של נס.

Megillah 19a

Mishnah: From where must one read the Megillah so as to fulfill his obligation? R. Meir says, [he must read] the whole of it; Rabbi Judah says, [he must read] from “there was a Jew” (2:5); R. Jose says, from “after these things” (3:1).

Gemara: It has been taught: R. Simeon b. Yohai says, from “on that night” (6:1). R. Johanan said: All these authorities derived their lesson from the same verse: “Then Esther the queen and Mordecai the Jew wrote all the acts of power” (9:29). He who says that the whole Megillah must be read refers this to the power of Ahasuerus; he who says it must be read from there was a Jew, to the power of Mordecai; he who says from after these things, to the power of Haman; and he who says, from on that night, to the power of the miracle.

7. אסתר ז:י
ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שקכה:

Esther 7:10

So they impaled Haman on the stake which he had put up for Mordecai, and the king's fury abated.

8. אסתר רבה ג:
ר' יודן ור' לוי בשם ר' יוחנן כל מקום שנאמר במגלה זו למלך אחשורוש במלך אחשורוש הכתוב מדבר וכל מקום שנאמר למלך סתם משמש קדש וחול.

Esther Rabbah 3:10

R. Judan and R. Levi in the name of R. Johanan said: Wherever in this book we find the expression “to the king Ahasuerus,” the text speaks of the actual king Ahasuerus; wherever we find just “to the king,” it may be either sacred or profane.

9. מגילה טז.

ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה אמר רבי אלעזר : מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשוורוש ,
ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן.

Megillah 16a

And Esther said, The adversary and enemy, is this evil Haman (Esther 7:6). R. Eleazar said: This informs us that she was pointing to Ahashverosh and an angel came and pushed her hand so as to point to Haman.

10. מגילה יא.

הוא אחשוורוש - הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו.

Megillah 11a

That [hu] is Ahasuerus. [This means that] he persisted in his wickedness from beginning to end.

11. מגילה טו.

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, מאי אמר? רב אמר: גבה המן מאחשוורוש (רש"י: שמלאו לבו לדבר מה שלא עלה על לב אחשוורוש). ושמואל אמר: גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה (רש"י: כינוי הוא להיפוך, בלשון נקיה).

Megillah 15a

Now when Mordechai knew all that was done (Esther 4:1). What [was his cry]? Rab said: He said, 'Haman has raised himself above Ahashverosh'; Shemuel said, 'The upper king has prevailed over the lower king' (euphemistically, meaning the opposite).

12. אסתר ג:ח

וַיֹּאמֶר הַמֶּן לְמֶלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ יִשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלְכוּתְךָ וְדַתֵּיהֶם שְׁנוֹת מִכָּל עָם וְאֵת דַּתֵּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלְמֶלֶךְ אֵין שׁוֹה לְהַנִּיחָם :

Esther 3:8

Haman then said to King Ahasuerus, "There is a certain people, scattered and dispersed among the other peoples in all the provinces of your realm, whose laws are different from those of any other people and who do not obey the king's laws; and it is not in Your Majesty's interest to tolerate them.

13. אסתר א:יט

אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדת פריס ומדי ולא יעבור אשר לא תבוא ושתתי לפני המלך אחשוורוש ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה :

Esther 1:19

If it please Your Majesty, let a royal edict be issued by you, and let it be written into the laws of Persia and Media, so that it cannot be abrogated, that Vashti shall never enter the presence of King Ahasuerus. And let Your Majesty bestow her royal state upon another who is more worthy than she.

14. אסתר ט: כח

וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנִעְשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מְשֻׁפָּחָה וּמְשֻׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיָּמִי הַפּוּרִים
הָאֵלֶּה לֹא יִעָבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזָכָרָם לֹא יִסּוּף מִזָּרְעָם:

Esther 9:28

Consequently, these days are recalled and observed in every generation: by every family, every province, and every city. And these days of Purim shall never cease among the Jews, and the memory of them shall never perish among their descendants.

15. מגילה יד.

רבא אמר בשלמא התם (תהלים קי"ג) הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשוורוש אן.

Megillah 14a

Raba said: There is a good reason in that case [of the Exodus from Egypt] because it says [in the Hallel], Praise O servants of the Lord (Ps. 113:1), who are no longer servants of Pharaoh; But can we say in this case, Praise, servants of the Lord and not servants of Ahashverosh? We are still servants of Ahashverosh!

For further study:

Essays in *Hadassah Hi Esther: Memorial Volume for Hadassah Esther (Dassi)*

Rabinowitz, ed. Amnon Bazak (Alon Shevut: 1999):

R. Yoel Bin-Nun, “*Megillat HaHefekh*,” pp. 47-54.

R. David Henshke, “*Megillat Esther—Tahposhet Sifrutit*,” pp. 93-106.

R. Avraham Walfish, “*Divrei Shalom VeEmet*,” pp. 107-140.

R. Yaakov Medan, “*UMordekhai Lo Yikhra VeLo Yishtahaveh: Madua?*,” pp. 151-170.

Moshe D. Simon, “‘Many Thoughts in the Heart of Man...’: Irony and Theology in the Book of Esther,” *Tradition* 31:4 (Summer 1997), pp. 5-27.